

Spreek duidelijke taal

Geef jezelf de tijd om tactieken van duidelijke taal onder de knie krijgt. Geef de moed niet te snel op. Het is niet omdat iets de ene keer niet werkte, dat dat de volgende keer ook het geval zal zijn.

- **Spreek langzaam en duidelijk, maar blijf natuurlijk spreken**
Articuleer goed, benadruk belangrijke woorden en pauzeer tussen de zinnen. Neem je tijd.
- **Gebruik visuele ondersteuning**
Wijs naar alles wat je zegt. Omdat de anderstalige ziet wat je bedoelt, zal hij ook gemakkelijker vragen stellen. Je kan ook altijd foto's, prenten, voorwerpen... gebruiken.
Demonstreer wat je bedoelt.
Als je iemand aanspreekt, hou dan oogcontact.
- **Pas op met spreektaal en dialect**
Anderstaligen begrijpen spreektaal of dialect niet altijd, zoals 'doe da ne keer, hebde da gezien, efkes oefenen, pakt ne stylo'. Natuurlijk hoef je geen stijf, onnatuurlijk Nederlands te spreken. Spreektaal is zeker leerzaam. Dosereren is hier belangrijk.

- **Vermijd tarzantaal**

Je begint soms zelf gebroken Nederlands te spreken, in de hoop dat anderstaligen je op die manier beter begrijpen.

Al die moeite is niet nodig. Tarzantaal kan bij gevorderde cursisten erg beledigend overkomen. Bovendien focussen anderstaligen vooral op woordgebruik. Andere aanpassingen zoals een andere woordvolgorde of een onvervoegd werkwoord, zorgen er niet voor dat een anderstalige je beter begrijpt. Je leert een taal vooral door imitatie. Als jij tarzantaal spreekt, dan neemt een anderstalige dit over.

Spreek dus liever langzaam, duidelijk, met eenvoudige woorden en in korte, grammaticaal juiste zinnen.

✗ : Jij morgen komen naar hier met papier.

✓ : Kom morgen terug. Breng het papier mee.

- **Vermijd figuurlijk taalgebruik**

Wees je ervan bewust dat anderstaligen figuurlijke taal moeilijker begrijpen.

FIGUURLIJK	BEGRIJPELIJKER
Je zal dat snel onder de knie hebben.	Je zal dat snel kunnen.
Dat hangt af van (de hoeveelheid)...	Als (je met veel bent), dan ...
Tijd vliegt	De tijd gaat snel
aan de lopende band	constant
't Is alleszins de moeite waard.	Je moet dat absoluut doen.
Ik kan daar in komen.	Ik begrijp dat.
Op voorhand	Ervoor / vooraf

- **Gebruik transparante woorden**

Gebruik woorden die in meerdere talen (bijna) hetzelfde zijn.

NIET TRANSPARANT	TRANSPARANT
afzeggen	annuleren
bellen	telefoneren / contacteren
letterkunde	literatuur
raadplegen	consulteren
op de hoogte houden	informereren
gevoelens	emoties
onderwerp	thema
gesprek	dialogoog
mening	opinie

Check eerst het taalniveau van de deelnemer

Controleer in een kort kennismakingsgesprekje of de anderstalige al vlot Nederlands spreekt en begrijpt of nog veel hulp nodig heeft. Stem hierop jouw taalgebruik af.

Spreek over onderwerpen die relevant zijn voor de deelnemers

Spreek over de eigen leefwereld van de deelnemer. Laat de onderwerpen van de deelnemers komen of pas je thema aan aan de leefsituatie van je doelgroep. Spreek niet te lang over opvoeding van kinderen als de helft van de deelnemers geen kinderen heeft. Je kan de groep ook opdelen naargelang interesse.

Spreek niet te lang

Hoe lager het niveau van de deelnemers, hoe langer je zelf aan het woord bent. Dat is niet erg, door te luisteren leren deelnemers veel bij. Maar je verliest dikwijls de aandacht als je te lang moet luisteren. Deel de uitleg best op in korte stukken. Als jij of een deelnemer een lang verhaal vertelt of een lange uitleg geeft, onderbreek dan regelmatig door concrete vragen te stellen over het onderwerp: 'Is dat bij jou ook?', 'Ben je daar ook al eens geweest?', ...

Laat iedereen regelmatig aan het woord

De deelnemers met een hoger niveau zullen meer produceren dan beginners. Als je een taal leert, begin je met de taal te begrijpen, voordat je zelf zinnen of woorden kan produceren. Iemand met een laag niveau leert door veel te luisteren. Activeer hem of haar regelmatig via een eenvoudige vraag waarop hij/zij een kort antwoord kan formuleren.

Stel eenvoudige en concrete vragen

Leg maar 1 concrete vraag in je vraag.

✗ : Kook je graag en zo ja, wat kook je het liefst? ... Hoe heb je beslist om op vakantie te gaan?

✓ : Kook je graag? Wat kook je het liefst? ... Naar waar ga jij op vakantie? Wie heeft dit beslist? Waarom ga je naar ... ?

Controleer het begrip door gerichte vragen

Vaak zeggen anderstaligen dat ze je hebben begrepen, terwijl dat niet altijd zo is. In sommige culturen is het zelfs ongepast om te laten weten dat je iets niet begrijpt. Dit houdt verdoken kritiek op de begeleider in, die het misschien niet goed heeft uitgelegd.

Wees je hiervan bewust. Vraag meer dan enkel "begrijp je het?". Stel open vragen zoals: waarom, wanneer, wie, wat, ... Voor een laag niveau stel je beter specifieke ja/nee vragen die correct moeten beantwoord worden zoals "Is de trui groen?"

Vraag door en laat merken dat je alle antwoorden waardeert. Als je merkt dat iemand niet alles begrepen heeft, herhaal dan je uitleg.

Herhaal, herformuleer en benadruk

Zorg dat je voldoende herhaalt. Als Nederlandstalige denk je soms dat veel herhalen saai is, maar voor iemand die de taal leert is dit noodzakelijk.

Benadruk belangrijke woorden.

Begrijpt een anderstalige een vraag of een woord niet? Zeg het op een andere manier. Gebruik voorbeelden en eenvoudige synoniemen.

Verduidelijk je boodschap met voorbeelden.

Als je voorbeelden opsomt, controleer dan bij elk voorbeeld of iedereen het woord begrijpt.

Als je een vraag stelt, geef dan eerst een eigen voorbeeld: 'Ik kijk graag naar soapseries zoals Thuis en naar het nieuws op televisie. Naar welke programma's kijk jij graag op televisie?'

Lok reactie uit

Geef een stelling of een absurd voorbeeld. Zo lok je reactie uit en kan je controleren of iedereen het begrepen heeft. Je kan er zo ook wat humor inbrengen, dat maakt de sfeer wat lossier.

'Huisdieren zijn honden, katten, olifanten?' 'Mannen kunnen niet koken.'

Neem een pauze na ongeveer 40 minuten.

Laat de mensen even opstaan, iets drinken, ... Het vergt veel concentratie om voortdurend in een andere taal te denken en spreken.

Heb aandacht voor nieuwe woorden en leg ze uit

- Als iemand een woord niet begrijpt, laat dan iemand uit de groep het uitleggen: “Wie kan uitleggen wat ... is?”
- Woordenschat aanbieden
 - Leg de betekenis uit. Ondersteun de woorden visueel: laat een foto zien, demonstreer, ...
 - Als je over een thema praat, reik dan niet teveel nieuwe woorden in één keer aan. Maximum 10 woorden per uur, afhankelijk van het niveau van de anderstalige. Selecteer zelf op voorhand woorden die nodig zijn voor de conversatie of laat ze van de anderstalige zelf komen.
 - Als de deelnemers kunnen lezen en schrijven: Schrijf de woorden op bord. Laat ze zelf de woorden noteren.
- Als iemand iets beschrijft waarvoor een Nederlands woord bestaat, benoem dit dan.
Een deelnemer zegt ‘We waren allemaal achter elkaar in een slinger’. Jij zegt ‘Jullie stonden in een rij.’

Vertaal altijd in het Nederlands

Het is soms nodig om een andere taal te gebruiken. Als iemand (jij of een deelnemer) even een andere taal gebruikt, vertaal het dan altijd naar het Nederlands.

Gebruik de talenkennis van de deelnemers

Deelnemers met dezelfde moedertaal naast elkaar zetten is positief als ze elkaar helpen en ondersteunen. Maar soms heeft dit een slechte impact op de groep. De groep vindt het misschien storend als er onderling teveel in een andere taal wordt gesproken. Of soms neemt een deelnemer het woord teveel over van een andere deelnemer die niet zoveel Nederlands kent. Zorg voor een goed evenwicht tussen een veilige en ondersteunende omgeving waar ze iets kunnen bijleren.

Creëer een veilige omgeving.

- Spreek op voorhand expliciet af dat fouten maken mag. Een fout is een kans om bij te leren.
- Geef feedback op een positieve manier door de zin of het woord correct te herhalen. Als de anderstalige zegt ‘Heb jij auto?’, jij antwoordt correct ‘Ja, ik heb een auto.’
- Laat de anderstalige merken dat je het apprecieert dat hij of zij het in het Nederlands probeert, ook al is het fout.
- Als je in groep werkt, maak dan van respect een vuistregel. Maak duidelijk dat uitlachen niet kan en dat iedereen naar elkaar luistert. De voertaal van de groep is Nederlands, een sporadische vertaalhulp van een buurman/vrouw kan. Zorg ervoor dat er geen groepjes teveel in moedertaal met elkaar praten. Dit is niet comfortabel voor de deelnemers met een andere moedertaal.
- Forceer niemand om te spreken. Ook door veel te luisteren leer je bij.
- Geef voldoende tijd aan de anderstalige om te antwoorden.